

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 8/2022-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Dudíťa, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Jany Laššákovej, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) o návrhu **skupiny 30 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky**, zastúpených advokátskou kanceláriou Kallan Legal, s. r. o., Súmravná 25, Bratislava, IČO 52 304 604, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade čl. I bodu 8 ústavného zákona č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, s čl. 1 ods. 1, čl. 124, čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

Návrh o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania

1. Ústavnému súdu bol 17. decembra 2020 doručený návrh skupiny 30 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovatelia“ alebo „skupina poslancov“) konkretizovaný v záhlaví tohto uznesenia, ktorý bol doplnený podaním doručeným 30. decembra 2020. Národná rada Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“) schválila 9. decembra 2020 ústavný zákon č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavný zákon č. 422/2020 Z. z.“).

2. Pôvodný vládny návrh ústavného zákona predložený do legislatívneho procesu vychádzal z vylúčenia právomoci ústavného súdu preskúmať súlad ústavných zákonov s ústavou, s medzinárodnou zmluvou, ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo s ústavným zákonom. Návrh bol v dôvodovej správe vysvetlený tým, že prieskumná právomoc vo vzťahu k ústavným zákonom nebola ústavnému súdu výslovne zverená ani dosiaľ a že si ju ústavný súd z ústavy «*vyvodil ako implicitnú právomoc nadinterpretovaním slova*

„zákon“ v čl. 125 ods. 1 písm. a), a to na základe úvah o potrebe ochrany tzv. materiálneho jadra ústavy a o tom, že povereným na takúto ochranu by mal byť práve ústavný súd samotný (pozri PL. ÚS 21/2014)». Dôvodová správa nadväzne vychádza z toho, že ak je «otázka existencie prieskumu ústavodarnej činnosti koncepciou otázkou v plnej dispozícii ústavodarcu, tento má priestor reagovať „zexplicitnením“ existujúcej koncepcie, ale aj jej zmenou... Ústavodarca navrhovanou zmenou robí explicitným formát, v ktorom ústavodarnú činnosť priamo legitimizovaných zástupcov ľudu nepreskúma ústavný súd. Naopak, je ňou viazaný ako referenčnou a hodnotovou rovinou, na pozadí ktorej vykonáva svoju činnosť, a ktorú chráni. Ak teda ústavodarca výslovne ústavný súd poveruje kontrolou zákonodarcu, a to aj s vedomím, že nevolený súdny orgán bude „rušiť“ činnosť priamo legitimovaného normotvorcu, pnutie medzi princípom demokracie a právneho štátu rieši v strete ústavodarcu a ústavného súdu naopak, v prospech ústavodarcu. Ústavný súd je totiž produktom ústavodarnej činnosti, rovnako ako zákonodarca. Ústavodarca je jej predpokladom. To neznamena, že v ústave neexistujú poistky proti činnosti ústavodarcu. Prvým a posledným ochrancom „ústavnosti ústavy“ však v zvolenej koncepcii nie je ústavný súd, ale ľud, respektíve občianska spoločnosť.».

3. V priebehu legislatívneho procesu Ústavnoprávny výbor Národnej rady Slovenskej republiky v rámci formulácie pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov, ktoré odporučil národnej rade schváliť, predniesol aj návrh na zmenu dovtedy účinného čl. 125 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) tak, aby ústavný súd nerozhodoval o súlade ústavných zákonov s ústavou. Dôvodil, že pôvodne navrhovaná zmena vylučuje „tiež právomoc posudzovať súlad ústavných zákonov s inými ústavnými zákonmi, či medzinárodnými zmluvami a dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná (napr. dohovormi Rady Európy, či právom Európskej únie, ktoré vychádza z tzv. zakladajúcich zmlúv, t. j. Zmluvy o fungovaní Európskej únie alebo Zmluvy o Európskej únii). Keďže zámerom je odňať právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky posudzovať súlad ústavných zákonov výlučne s Ústavou Slovenskej republiky, je potrebné toto ustanovenie preformulovať.“. Uvedený pozmeňujúci návrh národná rada v druhom čítaní schválila a v rovnakom znení bol potom schválený aj ústavný zákon č. 422/2020 Z. z. ako celok. Článok 125 ods. 4 ústavy sa v ústavnom zákone č. 422/2020 Z. z. dopĺňa prostredníctvom čl. I bodu 8 (ďalej len „napadnuté ustanovenie“ alebo „namietaný právny predpis“).

4. Ústavný zákon č. 422/2020 Z. z. bol uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka zákonov“) 29. decembra 2020 a napadnuté ustanovenie nadobudlo účinnosť 1. januára 2021.

II.

Argumentácia navrhovateľov

5. Skupina poslancov obhajuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o súlade ústavných zákonov s ústavou. Navrhovatelia konštatujú, že napadnutá legislatívna zmena obmedzujúca kompetencie ústavného súdu nesleduje žiaden legitímny cieľ, ale je v právnom štáte neprípustným prejavom nevôle parlamentnej väčšiny s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, ktorý si dôsledne plní svoju funkciu najvyššej inštitúcie ochrany ústavnosti. Varujú, že pokus o odstránenie implikovanej právomoci ústavného súdu posudzovať súlad ústavných zákonov s ústavou je spôsobilý umožniť ústavnej parlamentnej väčšine prijímať ústavné zákony ohrozujúce demokratický a právny charakter štátu a základné ľudské práva a slobody úplne mimo ústavný rámec bez obavy

z následkov v podobe ingerencie ústavného súdu. Aj v komparácii s ústavami európskych štátov je podľa navrhovateľov absencia právomoci ústavného súdu preskúmať súlad ústavných zákonov s ústavou deficitom právneho štátu a výrazom jeho nižšieho právneho štandardu. Pokiaľ táto právomoc nie je explicitne vymedzená, je možné ju z ústav týchto štátov implicitne vyvodiť tak, ako je tomu pri súčasnej ústavnej úprave aj v Slovenskej republike.

6. V nadväznosti na stanoviská Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva navrhovateľa dôvodia, že kritizovaná zmena ústavy nebola súčasťou pôvodného návrhu, a preto ani predmetom medzirezortného pripomienkového konania. K takej zásadnej ústavnej zmene teda došlo v neskorej fáze legislatívneho procesu obyčajným pozmeňujúcim návrhom, keď bola odborná a verejná diskusia prakticky vylúčená. Národná rada tak verejnosti tlmočila odkaz, že do ústavy ako právneho predpisu najvyššieho právneho významu možno zasahovať bez toho, aby zásadné ústavné zmeny boli pred ich schválením predmetom rozsiahlej celospoločenskej diskusie tak na úrovni laickej verejnosti, ako aj odborných kruhov a akademickej obce. O to nebezpečnejším sa tento stav stáva, pokiaľ je predmetom týmto spôsobom prijatej ústavnej zmeny odstránenie práve tej (z ústavy implicitne vyvodenej) kompetencie ústavného súdu, ktorá má vzniknúť takéhoto právneho stavu (teda fakticky stavu bezprávia a parlamentnej svojvôle) zabrániť.

7. Opierajúc sa o koncepciu materiálneho jadra ústavy, navrhovateľa vyjadrujú presvedčenie, že ústavný súd ako najvyššia inšancia ochrany ústavnosti musí disponovať právomocou posudzovať súlad ústavných zákonov s ústavou pre prípad ohrozenia demokratického zriadenia štátu a základných práv a slobôd spôsobeného extrémnymi okolnosťami (ústavná parlamentná väčšina presadzujúca ideológiu totalitných systémov riadenia spoločnosti) alebo iným zlyhaním ústavodarcu (vecná nesprávnosť ústavnej normy hrubo narušujúca sociálny zmier, ekonomickú stabilitu a pod.).

8. Napokon skupina poslancov upozorňuje, že odstránením právomoci ústavného súdu posudzovať súlad ústavných zákonov s ústavou bude umožnené akejkol'vek novej ústavnej parlamentnej väčšine, ktorej hodnotové zakotvenie bude odlišné od tej predchádzajúcej, meniť ústavu ako najvyšší zákon štátu prakticky ad hoc, a tým meniť podobu štátu, nevylučujúc tak možnosť odstránenia demokratickej formy jeho usporiadania.

9. Z rekapitulovaných dôvodov je podľa navrhovateľov napadnuté ustanovenie pokusom odňať ústavnému súdu postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti s implikovanou právomocou posudzovať ústavnosť ústavných zákonov, a preto nie je súladné s čl. 1 ods. 1, čl. 124, čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 152 ods. 4 ústavy.

10. Skupina poslancov formuluje aj návrh na pozastavenie účinnosti napadnutého ustanovenia, pretože jeho „*uplatňovaním... môže dôjsť k ohrozeniu základných práv a slobôd, ako aj k vážnemu nenapraviteľnému následku spočívajúcemu v poškodení alebo odstránení ústavného zriadenia štátu. Odňatím implikovanej právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodovať o súlade ústavného zákona s ústavou dôjde ku odstráneniu mechanizmu kontroly ústavodarnej právomoci parlamentu a narušeniu princípu trojdelenia štátnej moci.*“.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

11. Podľa čl. 124 ústavy Ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy rozhoduje ústavný súd o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas národná rada a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

13. Podľa čl. 130 ods. 1 písm. g) ústavy ústavný súd začne konanie, ak podá návrh na začatie konania najmenej pätina poslancov národnej rady.

14. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu, tak ako to upravuje § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd považoval za potrebné vysporiadať sa v prvom rade so skutočnosťou, že navrhovatelia mu svoj návrh doručili 17. decembra 2020, teda v čase, keď namietaný právny predpis síce národnou radou schválený už bol, nebol však ešte publikovaný v Zbierke zákonov, a preto nenadobudol platnosť ani účinnosť. Napriek tomu skupina poslancov navrhla ústavnému súdu aj pozastavenie účinnosti napadnutého ustanovenia.

16. Ústavný súd už v minulosti rozhodol, že do jeho právomoci patrí rozhodovanie o súlade zákona s ústavou za predpokladu, že namietaný „zákon“ má všetky atribúty zákona; predovšetkým musí ísť o platný zákon. Každý zákon nadobúda platnosť vyhlásením, t. j. uverejnením v Zbierke zákonov. Absencia platnosti namietaného právneho predpisu vylučuje právomoc ústavného súdu konať o podaní navrhovateľa, a je preto prekážkou začatia konania o súlade právnych predpisov (PL. ÚS 18/00, PL. ÚS 19/00).

17. Vo veci návrhu navrhovateľov sa však nedostatok spočívajúci v predčasnosti ich návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov (podaného v situácii po podpise ústavného zákona prezidentkou Slovenskej republiky a pred jeho vyhlásením) konvalidoval nadobudnutím platnosti ústavného zákona jeho vyhlásením v Zbierke zákonov, k čomu došlo 29. decembra 2020. Namietaný právny predpis potom nadobudol účinnosť 1. januára 2021.

18. Preto aj o pozastavení účinnosti všeobecne záväzného právneho predpisu vrátane ústavného zákona by mohol ústavný súd spolu so súčasným prijatím návrhu skupiny poslancov na ďalšie konanie rozhodnúť pred 1. januárom 2021 (teda s efektom „odkladu“ účinnosti). Podmienkou je nadobudnutie platnosti dotknutého ústavného zákona jeho vyhlásením v Zbierke zákonov, k čomu došlo 29. decembra 2020 (k rozhodnutiu o pozastavení účinnosti by teda došlo v legisvakačnej lehote). Ústavný súd sa však rozhodol túto možnosť nevyužiť, a to vzhľadom

na svoj zásadný postoj k otázke podstatnej pre rozhodnutie vo veci samej, prezentovaný v nasledujúcej časti tohto odôvodnenia.

19. Podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc.

20. Podľa napadnutého ustanovenia, ktoré nadobudlo účinnosť 1. januára 2021, sa v čl. 125 ods. 4 (ústavy, pozn.) na konci pripája táto veta: „*Ústavný súd nerozhoduje ani o súlade ústavného zákona s ústavou.*“

21. Ústavný súd naďalej zotrúva na doktríne materiálneho jadra ústavy, inkorporujúceho otázky základných, najmä ľudských práv a otázky základných princípov demokratického a právneho štátu (PL. ÚS 7/2017, PL. ÚS 21/2014, PL. ÚS 24/2014, PL. ÚS 7/2021). Aj keď je inštitút materiálneho jadra ústavy koncipovaný na hodnotovom základe súhrnu ústavných ustanovení nie výslovnou ústavnou definíciou, v dôsledku jeho autoritatívnej interpretačnej konštatácie ústavným súdom nie je ústavodarca (národná rada) ako súčasť ustanovenej (nie pôvodnej ustanovujúcej) moci absolútnym suverénom a je obmedzený základným ústavným rámcom, vytvoreným už pri prijatí ústavy (k tomu porovnaj napr. PL. ÚS 7/2021 zo 7. júla 2021, body 139 až 141).

22. Je na jednej strane právnym faktom, že občania, ktorých zástupcami bola ústava prijatá (a tak boli sformované štruktúry ustanovenej moci ako moci delenej pri výkone jej základných druhov), splnomocnili národnú radu aj na prijatie ústavy, zmenu ústavy a prijímanie ústavných zákonov vrátane ich zmien (čl. 84 ods. 4 ústavy). To však neznamená, že ústavodarca môže negovať alebo zásadne zmeniť generálne postuláty a princípy, z ktorých koncepcia ústavy vychádza. Taká zmena by nebola ústavne akceptovateľná, keďže ústava nie je hodnotovo neutrálna. Aj keď je každá právna norma principiálne zmeniteľná a zrušiteľná, z pohľadu ústavy prijatej v roku 1992 sú základné princípy demokratického a právneho štátu (aj bez takej výslovnej formulácie) nezmeniteľné (k tomu pozri aj PL. ÚS 7/2017 z 31. mája 2017, str. 102 až 104 a 121 až 122). Vyjadrujú totiž bytostný základ predmetnej ústavnej úpravy, a to ako prejavu vôle ustanovujúceho suveréna, teda občanov, parlamentom len sprostredkovane vyjadrenej. V ľudskoprávnej zložke svojho materiálneho jadra (základné práva a slobody zakotvené v ústave sú v zmysle čl. 12 ods. 1 ústavy neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné) potom ústava vychádza aj z prirodzenoprávnej teórie, a teda z danosti základných ľudských práv a slobôd, ktoré ústava nekreuje, len deklaruje a chráni. Taký substrát vytvára nenahraditeľnú podmienku „života“ ústavy tohto typu, v právnej terminológii označiteľnú za *conditio sine qua non*.

23. Prijatím ústavy sa potom neobmedzená suverenita občanov transformovala na suverenitu štátu na jeho území, vykonávanú sústavou ustanovenej moci. Tá je už druhovo delená (v prvotnom základe na zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc) a realizuje sa jednak prostredníctvom štátnych orgánov a jednak priamo občanmi prostredníctvom referenda ako inštitútu moci zákonodarnej. Medzi druhmi a v konečnom dôsledku medzi inštitúciami výkonu ustanovenej moci v záujme (okrem iného) ochrany demokracie (pred totalitou) existujú kompetenčné hranice, a tieto mocenské entity sa vzájomne obmedzujú a vyvažujú ako brzdy a protiváhy (k tomu opäť pozri aj nález ústavného súdu PL. ÚS 7/2021 zo 7. júla 2021).

24. Napriek popísanému mocenskému vyvažovaniu je národnej rade ako jedinému ústavodarnému a zákonodarnému orgánu Slovenskej republiky, kreovanému priamou voľbou občanmi, ponechaný v normotvornej oblasti široký priestor. Aj ten je však, a to aj v prípade ústavných zákonov, obmedzený materiálnym jadrom ústavy, ktoré bolo na základe konštitutívnych princípov demokratického a právneho štátu, ako aj základných práv a slobôd postupne definované v judikatúre ústavného súdu (PL. ÚS 7/2017, PL. ÚS 21/2014, PL. ÚS 24/2014, PL. ÚS 7/2021). Materiálne jadro ústavy tvorí bazálny rámec, vymedzený občianskou spoločnosťou ako prvotným suverénom pre parlamentný (a akýkoľvek iný) mocenský derivát. Popísané obmedzenie je pritom potrebné chápať predovšetkým ako výsadu ochrany hodnôt, nie ako puto proti bezhraničnému mocenskému rozpínaniu sa (aj naostatok označený aspekt je však prítomný). Koncept materiálneho jadra síce vyvoláva v akademických debatách rôznosť názorov, jeho prítomnosť v slovenskom ústavnom systéme je však vďaka judikatúre ústavného súdu už ustálená.

25. Ústavný súd, ktorému napadnuté ustanovenie bráni rozhodovať o súlade ústavných zákonov s ústavou, sa v popísanom kontexte stavia k namietanému právnenému predpisu s kompetenčným rešpektom, zároveň však s výhradou.

26. S rešpektom preto, že ústavný súd nemôže v bežnom ponímaní (bez výnimočných okolností) zadefinovať ako súčasť materiálneho jadra ústavy svoju inštitucionálnu kontrolu nad národnou radou v oblasti ústavnej normotvorby. V dôsledku toho vychádzal pri rozhodovaní o návrhu skupiny poslancov z platného a účinného znenia čl. 125 ods. 4 ústavy (doplneného namietaným právnym predpisom) a podaný návrh na prieskum ústavného zákona s ústavou odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jeho prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

27. Výhrada ústavného súdu spočíva v tom, že jeho osobitné postavenie ako nezávislého ochrancu ústavnosti podľa čl. 124 ústavy by mohlo generovať ochranu materiálneho jadra ústavy v prípade extrémneho zásahu doň. Za takýto zásah možno považovať narušenie materiálneho jadra ústavy s intenzitou meniacou charakter Slovenskej republiky ako demokratického a právneho štátu (porovnaj PL. ÚS 21/2014, body 63 a 64 alebo PL. ÚS 7/2021, bod 114). Článok 2 ods. 2 ústavy, obmedzujúci štátny orgán pri jeho konaní ústavným základom, ústavnými medzami a zákonným rozsahom a spôsobom, by mal v takom kritickom momente pre ústavný súd iné dimenzie, než pre ostatné orgány aplikácie práva.

28. „Ústavným základom“ je v tomto zmysle ustanovenie čl. 124 ústavy, ktoré primárne kreuje postavenie a právomoc ústavného súdu. „Ústavnou medzou“ je pre ústavný súd v popísanom prípade povinnosť zabrániť prekročeniu medzí ústavného základu, teda „vyliatiu sa z brehov“ demokratického a právneho štátu. Ak by bol postup parlamentu v dotknutej rovine negatívne extrémny, výklad vlastných kompetencií ústavného súdu by sa tomu musel extenzívne prispôbiť, inak by ochrana ústavných hodnôt z jeho strany nebola zabezpečená v samotnej podstate, ale len okrajovo. Znamená to, že v hypoteticky predpokladanej situácii by ústavný súd súlad ústavného zákona s ústavou preskúmal a rozhodol by o ňom, v prípade vyslovenia nesúlady právnych predpisov s konzekvenciami podľa čl. 125 ods. 3 ústavy.

29. Inými slovami, na obsahovo extrémny postup ústavodarcu (nie však v pozícii absolútneho suveréna) pri výkone jeho pôsobnosti v oblasti tvorby ústavných zákonov, znamenajúci negáciu bazálnych ústavných hodnôt a princípov, by ústavný súd nemohol reagovať inak, ako výkladom svojej pôsobnosti podľa čl. 125 ods. 4 ústavy adekvátne zohľadňujúcim generálne kompetenčné zmocnenie ústavného súdu obsiahnuté v čl. 124 ústavy (PL. ÚS 21/2014, body 85 až 87), a to v osobitnom kontexte k čl. 2 ods. 2 ústavy. Nadväzujúca legálna báza („rozsah a spôsob ustanovený zákonom“) postupu v konaní o súlade právnych predpisov je potom pokrytá zákonom o ústavnom súde a tam upraveným konaním o súlade právnych predpisov.

30. Je potrebné opätovne uviesť, že iné štátne orgány, nemajúce (pre ústavný súd exkluzívne) postavenie nezávislého ochrancu ústavnosti, takou interpretačnou flexibilitou pri výkone svojich právomocí nedisponujú. V kontexte tvrdenia dôvodovej správy k namietanému právnemu predpisu o ľude, resp. občianskej spoločnosti ako prvom a poslednom ochrancovi „ústavnosti ústavy“ (pozri bod 2 odôvodnenia tohto rozhodnutia) možno (samozrejme, nie mechanicky) postup ústavného súdu popísaný v predchádzajúcich bodoch do určitej miery porovnať s právom občanov na odpor podľa čl. 32 ústavy. Ústavný súd je síce štátny orgán, avšak jeho primárnym poslaním je naprávať porušenie ústavných princípov a ustanovení inými štátnymi orgánmi, čo je charakteristické práve pre konanie o súlade právnych predpisov, a to aj vo vzťahu k národnej rade. Styčný bod oboch kritických alternatív postupu (štátomocenskej a občianskej) spočíva v tom, že ide o *ultima ratio* ochrany základných ústavných hodnôt, či už pre ústavný súd na konci reťazca štátnych orgánov, alebo, ak je činnosť ústavných orgánov znemožnená, pre občiansku spoločnosť. Na druhej strane, právo na odpor ako prostriedok mocenskopolitickej povahy môže predstavovať *ultima ratio* zachovania slobody a demokracie v skutočne krajnej situácii, nie však rozumný a preventívny prostriedok ochrany ústavného systému (porovnaj PL. ÚS 21/2014 bod 71).

31. V popísanej situácii sa prieskum právomoci ústavného súdu na konanie o konkrétnom návrhu na konanie o súlade právnych predpisov prekrýva s vecným prieskumom takého návrhu, čo je však na dotknutý účel nevyhnutné.

32. Ústavný súd dúfa a pevne verí, že načrtnutá situácia, vyžadujúca si zásahovú ingerenciu ústavného súdu v oblasti ústavnej normotvorby, v Slovenskej republike nenastane. Ústavný súd však potrebuje, v adekvátnom vysvetľujúcom kontexte (a oproti zdanlivému protikladu) s výrokom tohto uznesenia, upozorniť kvalifikované návrhové subjekty na svoje skôr vyslovené názory a možnosť ich využitia. Zároveň im ale prízvukuje, že pojem „extrémny zásah do materiálneho jadra ústavy“ nie je možné chápať účelovo, ale práve naopak, nanajvýš zdržanlivo.

33. Samozrejme, akýkoľvek právny nástroj (vrátane rozhodovania ústavného súdu) môže byť efektívny len vtedy, ak bude rešpekt k právu dostatočný a v celom spektre výkonu verejnej moci aj dostatočne zabezpečený. Tu sú v prvej línii orgány štátu, aby ich občania mohli nasledovať.

34. Navrhovatelia namietali aj nedostatky legislatívneho procesu, ktorého výsledkom je napadnutý právny predpis. Odmietnutie pre nedostatok právomoci však ústavnému súdu tento dôvod návrhu na začatie konania neumožňuje preskúmať.

35. Vzhľadom na odmietnutie návrhu navrhovateľov ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ich návrhom na pozastavenie účinnosti napadnutého ustanovenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2022

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky